

Program Wychowawczo – Profilaktyczny Szkoły Podstawowej nr 11 w Gliwicach

1. Wprowadzenie /założenia teoretyczne

Podstawy prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka.
- Konwencja o Prawach Dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r.
- Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty.
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe.
- Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela.
- Rozporządzenie ministra edukacji narodowej z dnia 14 lutego 2017 r.
- w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r.
- w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich.
- Rządowy program wspomagania w latach 2015 - 2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach.

- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.
- Statut Szkoły Podstawowej nr 11 w Gliwicach
- Priorytety MEN na rok 2017/2018:
  - Wdrażanie nowej podstawy programowej kształcenia ogólnego.
  - Podniesienie jakości edukacji matematycznej, przyrodniczej i informatycznej.
  - Bezpieczeństwo w Internecie. Odpowiedzialne korzystanie z mediów społecznych.
  - Wprowadzanie doradztwa zawodowego do szkół i placówek.
  - Wzmacnianie wychowawczej roli szkoły.
  - Podnoszenie jakości edukacji włączającej w szkołach i placówkach systemu oświaty.
- Ustawa z dnia 10 lutego 2017 r. o zmianie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

2. Wprowadzenie do Programu:

Wychowanie i profilaktyka ukierunkowane są na różne cele: wychowanie służy wspieraniu wychowanka w rozwoju, zaś profilaktyka to interwencja kompensująca niedostatki wychowania. Zakresy profilaktyki i wychowania mają obszar wspólny, który stanowią działania budujące odporność na potencjalne zagrożenia (czyli profilaktyka I stopnia), aczkolwiek korzystniej jest dla wychowanków realizować je w kontekście działań wychowawczych (np. nauka pływania może być prowadzona w kontekście rozwijania zdrowego, aktywnego stylu życia – czyli w obrębie wychowania; lub też w kontekście przeciwdziałania zagrożeniom, zapobiegania utonięciom – czyli w obrębie profilaktyki). **Najważniejsze jednak wydaje się to, co łączy wychowanie i profilaktykę – jest to aspekt wartości i norm, w nawiązaniu do których są prowadzone działania. Dzięki urzeczywistnieniu wartości i norm wychowanek zyskuje spójne środowisko wychowawcze, to dzięki nim wychowawcy mogą współpracować (mimo że preferują różne metody oddziaływań), wreszcie – to w świetle wartości i norm życie człowieka oraz funkcjonowanie społeczeństwa stają się dla wychowanka zrozumiałe.** Profilaktyka to kompleksowa interwencja kompensująca niedostatki wychowania, która obejmuje równoległe trzy obszary działania: wspomaganie wychowanka w radzeniu

sobie z trudnościami zagrażającymi jego prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu (czyli budowanie odporności i konstruktywnej zaradności); ograniczanie i likwidowanie czynników ryzyka, które zaburzają prawidłowy rozwój i dezorganizują zdrowy styl życia; inicjowanie i wzmacnianie czynników chroniących, które sprzyjają prawidłowemu rozwojowi oraz umożliwiają prowadzenie zdrowego stylu życia.

Profilaktyka w szkole jest zatem działaniem koniecznym, a szkoła bez profilaktyki staje się środowiskiem niebezpiecznym wychowawczo dla uczniów, często również niebezpiecznym środowiskiem pracy dla personelu pedagogicznego i administracyjnego.

Tak rozumiana profilaktyka w środowisku szkolnym powinna spełniać **10 podstawowych zadań**, takich jak:

- dostarczanie wszystkim odbiorcom wiarygodnych informacji na temat warunków zdrowego życia i występujących zagrożeń – chociaż posiadanie informacji nie gwarantuje jeszcze ich wykorzystywania, to brak wiedzy z tego zakresu wyklucza możliwość wzięcia odpowiedzialności za własne wybory;
- kształtowanie prozdrowotnych wzorców konsumpcyjnych – bowiem dostępność wszelakich dóbr konsumpcyjnych odpowiadających na potrzeby człowieka wymaga rozwijania mechanizmów samokontroli opartych na wartościach;
- kształtowanie umiejętności intrapsychicznych (dojrzewanie i kontrolowanie m. in. emocji, motywacji, procesów poznawczych, wolicjonalnych czy samooceny) – ponieważ człowiek, który nie radzi sobie ze sobą, nie jest w stanie poradzić sobie z wyzwaniami zewnętrznego świata;
- kształtowanie umiejętności interpersonalnych – albowiem współczesny nastolatek (choć nie tylko on) coraz częściej wyłącza się z bezpośrednich kontaktów z drugim człowiekiem, do lapidarnej komunikacji wykorzystuje media elektroniczne, a realną bliskość zamienia na życie w świecie wirtualnym;
- kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów, które okazują się bezcenne, mimo iż współczesny świat (także w sferze edukacji) nastawiony jest na rozwijanie myślenia i działania schematycznego (tzw. testomania), a nie samodzielnego i twórczego;
- rozwijanie więzi z grupą społeczną – coraz częściej mamy bowiem do czynienia z przypadkami izolacji od grupy, bezwzględnej rywalizacji (tzw. rankingomanii) czy wymuszaniem na słabszych korzystnych dla siebie działań i rozwiązań (na każdym poziomie relacji);
- uczenie odpowiedzialności, albowiem człowiek (zwłaszcza niedojrzały) ma naturalną potrzebę posiadania praw, a nie można z nich korzystać, jeśli nie jest się osobą odpowiedzialną (czyli akceptującą skutki własnych wyborów i działań);

- rozwijanie środowiska szkolnego i rodzinnego – gdyż są to dwa podstawowe obszary, w których odbywa się rozwój i dojrzewanie uczniów, a konstruktywny rozwój może zachodzić jedynie w rozwijającym się środowisku, zaś dojrzewanie – w środowisku dojrzałym; kształtowanie w środowisku szkolnym norm i reguł sprzyjających zdrowemu życiu i rozwojowi oraz eliminujących możliwość wystąpienia działań dysfunkcyjnych – brak jednoznacznych granic uniemożliwia nabywanie kontroli własnego zachowania i rozwijanie odpowiedzialności; wczesne rozpoznawanie zagrożeń, diagnozowanie dysfunkcji oraz budowanie sieci wsparcia i pomocy dla osób i grup wysokiego ryzyka – ponieważ brak wczesnej i skutecznej interwencji prowadzi do rozwoju problemów. Tak rozumiane działania profilaktyczne należy prowadzić **na trzech poziomach**.

Działania na pierwszym poziomie (tzw. profilaktyka I stopnia lub profilaktyka uniwersalna) kierowane są do tych wszystkich osób, które nie wykazują jeszcze dysfunkcji w rozwoju lub zachowaniu, ale w ich otoczeniu występują czynniki ryzyka i dlatego należy wyposażyć ich w umiejętności skutecznego przeciwstawiania się niebezpieczeństwom oraz dbania o własne zdrowie i życie.

Działania na drugim poziomie (tzw. profilaktyka II stopnia lub profilaktyka selektywna) kierowane są do osób, w których rozwoju lub zachowaniu pojawiają się pierwsze przejawy zaburzeń, a jej celem jest zahamowanie rozwoju dysfunkcji i przywrócenie funkcjonalności.

Działania na trzecim poziomie (tzw. profilaktyka III stopnia lub profilaktyka skoncentrowana na jednostce) kierowane są do osób, które dzięki oddziaływaniom korekcyjnym, terapeutycznym czy rehabilitacyjnym odzyskały sprawność i funkcjonalność, a teraz wracając do swojego naturalnego środowiska potrzebują wsparcia, które pomoże im w readaptacji i uchroni przed nawrotem trudności.

3. Diagnoza potrzeb /zagrożenia

Zadaniem szkoły jest współpraca i wspieranie rodziców w realizowaniu ich koncepcji wychowania. Przemawia za tym kilka argumentów: rodzina jest naturalnym środowiskiem wychowawczym, w którym dziecko przychodzi na świat i wzrasta; to w niej kształtują się fundamenty funkcjonowania młodego człowieka; to rodzice biorą odpowiedzialność za jego wychowanie w dłuższej perspektywie czasowej niż okres oddziaływań szkolnych.

Szkoła Podstawowa nr 11 jest niewielką szkołą, co w połączeniu z przyjaznym i bezpiecznym otoczeniem sprawia, iż stwarza to dzieciom i uczniom duże poczucie bezpieczeństwa. Środowisko lokalne jest zróżnicowane. Jego część stanowią mieszkańcy, których sytuacja materialno-bytowa jest trudna i ich oczekiwania względem oferowanej przez Szkołę pomocy są inne w porównaniu z pozostałymi mieszkańcami. Przez ostatnie lata obserwujemy znaczny rozwój terenów mieszkalnych obok szkoły. Nowi mieszkańcy, to dla placówki potencjał możliwości, różnorodność oczekiwań, które próbujemy pogodzić z tymi, które wpisały się już w historię naszej placówki.

Przywiązujemy dużą wagę do tradycji, poszanowania symboli narodowych i do ukształtowania w młodym pokoleniu poczucia, że są odpowiedzialni za siebie i innych.

Nasza Szkoła stanowi od lat dla dzieci i mieszkańców „centrum” kulturowe w Ligocie Zaborskiej. Dlatego staramy się, aby oferta dodatkowych zajęć była szeroka.

Współpracujemy z Radą Osiedla, parafią i innymi organizacjami sportowymi, kulturowymi, aby móc zaoferować naszym podopiecznym różne zajęcia rozwijające ich możliwości i umiejętności.

Nasze dzieci chcemy nauczyć wiary w siebie, prezentowania swoich potrzeb w sposób kulturalny i zgodny z obowiązującymi zasadami. Chcielibyśmy, aby nie bały się wykorzystywać zdobytej wiedzy w praktyce i były świadomymi obywatelami.

Nauczyciele swoją postawą chcą zachęcać uczniów do pracy na rzecz innych, kierując się chęcią niesienia pomocy.

Czynniki ryzyka	Czynniki chroniące
<ul style="list-style-type: none"> • absencja szkolna • niski status społeczny • alkoholizm • brak nawyków higienicznych • uzależnienia • negatywna ocena szans życiowych • wykroczenia/przestępstwa • urazy/wypadki • izolacja/wykluczenie 	<ul style="list-style-type: none"> • nietolerancja dla łamania prawa • propagowanie działań prospołecznych (zajęcia dodatkowe, wolontariat, akcje charytatywne, samopomoc koleżeńska) • działania uświadamiające • współpraca z ośrodkami wspomagającymi placówki

<ul style="list-style-type: none"> • brak akceptacji siebie • agresja słowna/fizyczna • brak motywacji do samodoskonalenia • nieobecność rodziców ze względów zawodowych 	<p>w działaniach profilaktyczno – wychowawczych (SM, Policja, UM, PPP, OIK, GKRPA)</p> <ul style="list-style-type: none"> • monitorowanie problemów rodzinnych • zapewnienie form wsparcia i rozwoju
--	--

4. Cele

Cel główny: stworzenie wszystkim uczniom równych szans do rozwoju psychofizycznego

Cele szczegółowe:

- poszanowanie godności ludzkiej
- rozpoznanie potrzeb uczniów
- motywowanie do aktywności społecznej
- podnoszenie świadomości w sferze bezpieczeństwa
- postawy religijne i patriotyczne
- edukacja w zakresie zagrożeń cywilizacyjnych
- informowanie o sposobach radzenia sobie w sytuacjach trudnych
- wdrażanie nowej podstawy programowej z uwzględnieniem większej roli wychowawczej szkoły

5. Misja i wizja Szkoły

Misją szkoły jest to ,aby każdy uczeń w wyniku procesu kształcenia nabywał wiedzę i umiejętności w zakresie wskazanym podstawą programową kształcenia ogólnego , adekwatnie do swoich możliwości i uzdolnień w stopniu zapewniającym mu pełne przygotowanie do podjęcia nauki na wyższym etapie kształcenia oraz osiągnął wszechstronny rozwój własnej osobowości i umiejętności funkcjonowania w rodzinie, społeczności lokalnej i państwie.

6. Sylwetka Absolwenta:

Absolwent Szkoły Podstawowej nr 11 im. Hugona Kołłątaja w Gliwicach będzie:

- wyposażony w wiedzę i umiejętności pozwalające na kontynuowanie nauki na kolejnym etapie edukacyjnym
- świadomy siebie i odpowiedzialny
- sprawnie posługiwał się technologiami informatycznymi
- wyposażony w wiedzę na temat otaczającego go świata i umiejętność jej wykorzystywania w codziennym życiu
- kształtował swoje środowisko w sposób kreatywny
- prawidłowo funkcjonował w społeczeństwie
- wyposażony we właściwe zachowania i postawy zgodne z normami współżycia społecznego
- miał poczucie przynależności do najbliższego środowiska
- przygotowany do uczestnictwa w życiu społecznym
- miał poczucie własnej wartości
- znał swoje mocne i słabe strony
- wykorzystywał swoje umiejętności i wiedzę

7. Ewaluacja programu

Ewaluacja zostanie przeprowadzona w maju wśród uczniów i rodziców w formie ankietowej (wzory ankiet zostaną opracowane do końca października 2017 roku).

Ewaluacja ma posłużyć do określenia:

- prawidłowości realizacji założonych zadań
- poprawności doboru zadań do realizacji
- spójności podejmowanych działań

8. Plan realizacji zadań wychowawczo – profilaktycznych (TABELLE)

9. Tryb postępowania w sytuacjach trudnych – procedury (załącznik)

10. Programy profilaktyczne dodatkowe/zewnętrzne :

- Zachowaj trzeźwy umysł
- Bezpieczna szkoła
- 7 kroków
- Postaw na rodzinę
- Debata
- Noe
- Na drodze ku dorosłości
- Mam kota na punkcie mleka
- Żywienie na wagę złota
- Smok Mądragon daje radę
- Stała współpraca z SM
- Pokoloruj mój świat
- Problem z głowy
- Strażnicy uśmiechu
- Inne programy (Urząd Miasta, Policja, Straż Miejska, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna)
- Działalność „Zaczarowanej świetlicy”
- Szkolny Wolontariat

Tematy zajęć edukacyjnych dla rodziców (wynikające z propozycji rodziców przedstawionych na zebraniach klasowych we wrześniu 2017 r.)

- Motywacja do nauki – wsparcie rodziny w rozwoju psychofizycznym dziecka (I sem)
- Odporność emocjonalna dzieci w dobie zmian cywilizacyjnych (I sem)
- Infoholizm – plaga XXI wieku – niekontrolowana cyberprzestrzeń (II sem)
- Okres dojrzewania – jak rozmawiać z dorastającym dzieckiem (II sem)